

ПРІОРИТЕТИ ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ СЕЛА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

С.М. Макуха, завідувач кафедри фінансів

Одеський державний аграрний університет

Ключові слова: соціальна інфраструктура, пріоритети, інвестиції, розвиток.

Анотація. Розкриті теоретичні та методологічні проблеми, що визначають пріоритети фінансування розвитку соціальної інфраструктури села в сучасних умовах. Висвітлені питання функціонування фінансово-господарського механізму розвитку сільської соціальної сфери. Сформульовані пропозиції по реформуванню управління розвитком соціальної інфраструктури села.

Вступ. На сучасному етапі кардинально трансформувалися умови господарської діяльності в сільській місцевості, істотно змінилися завдання, функції, призначення і роль об'єктів соціальної сфери та інженерної інфраструктури села. Безумовно, що такі зміни вимагають кардинальної перебудови поглядів на пріоритетність в формуванні соціальної інфраструктури з метою забезпечення найбільш ефективного економічного розвитку.

Таким чином, проблема створення та функціонування соціальної інфраструктури села в умовах ринку як з наукової точки зору, так і в руслі практичних завдань існує і потребує свого вирішення, а недостатнє висвітлення цієї теми в науковій літературі робить її надзвичайно актуальною.

Аналіз останніх досліджень. Аналізу певних проблем використання фінансових інструментів стимулювання розвитку АПК, ролі держави в

удосконаленні форм господарювання та інфраструктурної сфери сільськогосподарської галузі, проблем формування інфраструктури аграрного ринку та функціонування її окремих елементів присвятили свої праці дослідники Бородіна О. [1], Саблук П. [3] та багато інших. Їх дослідження по загальним питанням формування і розвитку соціальної інфраструктури послужили науковим підґрунтям даної роботи.

Метою публікації є обґрунтування основних пріоритетів фінансування розвитку соціальної інфраструктури села в сучасних умовах в Україні.

Результати досліджень. В аграрному секторі, де природні явища і процеси тісно переплетені із господарською діяльністю, а виробництво сільськогосподарської продукції носить чітко виражений сезонний характер, роль людського фактору, а тому і соціальної інфраструктури, завжди була значною [4, с. 9]. Циклічність розвитку передбачає, що в основі кожного майбутнього циклу лежить минулий досвід, який є фундаментом для накопичення нового досвіду. Процес суспільного відтворення і розвитку соціальної інфраструктури відбувається за загальними законами циклів та хвиль. Він містить в собі не лише відтворення сукупного суспільного продукту, в ході його створення відтворюються також і робоча сила, виробничі відносини та природні ресурси [5, с. 18]. В основі такого механізму має бути покладений загально визнаний принцип, згідно якого держава повинна піклуватися про задоволення життєвих потреб громадян на певному (мінімальному) рівні, а громадяни самостійно, або через підприємства, на яких вони зайняті - про поліпшення своїх умов життя понад вказаний рівень.

Оціночними показниками досягнення мети забезпечення вищих темпів розвитку сільської інфраструктури можуть служити обсяги державних і загальних (враховуючи кошти всіх інвесторів) капітальних вкладень у відповідні об'єкти в розрахунку на одного міського і сільського жителя, а засобами досягнення – бюджетне фінансування капіталовкладень

і поточних витрат, комплекс заходів щодо заохочення недержавних інвесторів, підтримки індивідуального житлового будівництва тощо.

Метою при визначенні пріоритетності в фінансуванні механізмів регулювання розвитку соціальної інфраструктури села на регіональному і низовому (поселенському) рівнях повинно бути створення жителями усіх сільських поселень, незалежно від їх величини і місця розташування, можливостей задоволення життєвих потреб на певному (мінімальному) рівні [2, с. 101]. Оціночними показниками досягнення цієї мети можуть служити, передусім, дані про наявність закладів повсякденного обслуговування в кожному сільському населеному пункті або сусідніх із ним, розташованих у межах пішохідної доступності, та рівень інженерного облаштування поселень. У майбутньому доцільно використовувати також дані про обсяг і якість послуг, що одержують мешканці за місцем проживання, але для цього слід налагодити відповідну статистичну звітність.

Таким чином, механізм розвитку сільської соціальної інфраструктури повинен не тільки забезпечувати реалізацію ідеї пріоритетності села в суспільстві, але й бути спрямованим на реалізацію певних **пріоритетів в середині самого сільського сектора**. Виходячи з необхідності створення жителям усіх поселень соціально рівних можливостей задоволення хоча б найголовніших життєвих потреб, зазначені пріоритети можна визначити наступним чином.

Одним із найважливіших залишається *розвиток сільського будівництва*. Це впливає із надзвичайно вагомої частки житла у галузевій структурі сільської соціальної інфраструктури та особливого місця житлових умов у комплексі життєвих потреб людей. Адже відомо, що демографічне відродження села тісно пов'язане із задоволенням сучасних потреб у житлі, передусім, молодих сімей.

Другий пріоритет – *подолання відсталості регіонів і поселень, які найменше забезпечені об'єктами соціально-культурного призначення*

(магазинами, закладами охорони здоров'я, освіти, соціально-побутового забезпечення). Його реалізація пов'язана із першочерговим врахуванням потреб таких регіонів і поселень при розподілі бюджетних асигнувань, що виділяються на розвиток соціальної інфраструктури села. Оскільки об'єктами соціальної сфери найменше забезпечені малі поселення, то реалізація даного пріоритету вимагає також розширення будівництва малопотужних закладів, комбінованих об'єктів типу “школа-дитсадок” або пунктів первинного обслуговування (де є приміщення для магазину, пункту зв'язку, медпункту, зали для зібрання громадян тощо).

Третій пріоритет – збереження високих темпів розвитку соціальної інфраструктури села, що визначають, відповідно, рівень благоустрою поселень і доступність їх жителям різних центрів обслуговування. Реалізація цього пріоритету вимагає підтримки сприятливих умов для будівництва інженерних мереж і споруд (газо- і водопроводів, каналізаційних систем, ліній електропередач тощо), автомобільних шляхів із твердим покриттям, а також налагодження виробництва обладнання для автономних систем комунального облаштування житлових і громадських будівель.

З метою виділення сільської території як єдиного об'єкта управління доцільно створити в Кабінеті Міністрів Міжміністерську Координаційну Раду (або Координаційне Бюро) з підпорядкуванням безпосередньо прем'єр-міністру України. Головним завданням такого органу буде здійснення координаційних функцій стосовно інших міністерств і державних комітетів, сфера діяльності яких охоплює сільську місцевість. За Міжміністерською Координаційною Радою (Координаційним Бюро) доцільно закріпити відповідні функції.

Крім того є потреба в організації спеціальної постійної комісії Верховної Ради України з проблем територіального розвитку, яка б займалася законодавчою роботою, розглядала і затверджувала рішення Кабінету Міністрів з найважливіших питань регіонального соціально-

економічного розвитку.

Висновки. Соціальна інфраструктура села не може розвиватись і функціонувати як повноцінна система в умовах слаборозвинутої економіки. Лише забезпечивши сталий розвиток економіки держави, стабілізуючи і нарощуючи матеріальне виробництво у місті і селі можна забезпечити відповідне фінансове наповнення бюджетів різних рівнів, звідки надходитиме основна частина коштів для розвитку і утримання соціальної інфраструктури села.

Новим підходом до вирішення проблеми діяльності соціальних об'єктів є створення громадських організацій, які б займалися наданням соціальних послуг на безприбутковій основі. Прикладом таких громадських організацій є товариства співвласників багатоквартирних будинків, які є справжніми, хоч і колективними господарями, розв'язують питання експлуатації, визначають, з ким укласти договір на обслуговування будівлі та інше.

Наведені варіанти і підходи до вирішення проблем розвитку і підтримки соціальної інфраструктури на селі не є виключними і на практиці можливо їх органічне поєднання в залежності від специфіки окремих регіонів і господарств. Подальший розвиток процесів реформування соціальної сфери залежить від спрямованості державної політики на вирішення цих питань, удосконалення законодавства, а також від загального стану економіки України і сільського господарства. Лише при правильному підході до вирішення проблем соціальної інфраструктури на селі можливо досягнути змін у її наявному становищі.

Подальші дослідження проблем, що викладені в публікації, мають бути спрямовані на визначенні пріоритетності в фінансуванні механізмів регулювання розвитку соціальної інфраструктури села на регіональному і низовому (поселенському) рівнях.

Література

1. Бородіна, О. Сільський розвиток в Україні: проблеми становлення / О. Бородіна, І. Прокопа // Економіка України. – 2009. - № 4. – С. 74-85.

2. Макуха С.М. Інноваційний розвиток аграрної сфери, як важлива умова економічного зростання України / С.М. Макуха // Збірник наукових праць Аграрний вісник Причорномор'я / Голов. редактор Демяненко М.Я.; Одеський державний аграрний університет. – Одеса, 2011. № 60. – С. 100 – 103.

3. Саблук П. Т. Аграрна реформа як умова соціально-економічного розвитку сільських територій / П. Т. Саблук. – Економіка АПК. – № 10. – 2003. – С. 151–157.

4. Круковський А. М. Розвиток соціальної інфраструктури села в умовах аграрних трансформацій: автореф. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.07.02 «Економіка сільського господарства і АПК» [електронний ресурс] режим доступу: <http://dissua.com/contua/pk-240137.html>

5. Проблемы конъюнктурных исследований на рынках товаров и услуг/ В.Р.Кучеренко, В.А. Карпов, И.А. Соломенцев - Научное издание. – Одесса: Полиграф, 2007. – 226с.

Макуха С.Н. Приоритеты финансирования развития социальной инфраструктуры села в современных условиях

Аннотация. Раскрыты теоретические и методологические проблемы, определяющие приоритетность финансирования развития социальной инфраструктуры села в современных условиях. Рассмотрены вопросы функционирования финансово-хозяйственного механизма развития сельской социальной сферы. Сформулированы предложения по реформированию управления развитием социальной инфраструктуры села.

Ключевые слова: социальная инфраструктура, приоритеты, инвестиции, развитие.

Макуха S.N. Priorities of financing of development of social infrastructure of village are in modern terms

Summary. Theoretical and methodological problems that determine priority of financing of development of social infrastructure of village in modern terms are exposed. The questions of functioning of financially-economic

mechanism of development of rural social sphere are considered. Suggestion on reformation of management by development of social infrastructure of village.

Key words: *social infrastructure, priorities, investments, development.*